

วัยรุ่น: นักเสพยาเสพติดหน้าใหม่

วัลย์ลักษณ์ อมรสิริพงศ์^{1*}, ชนพงศ์ ฤทธิเดช², อรรถพล อันศิริ², ทอฝัน สามบุญเที่ยง²,
สุพิการ์ เอี่ยมดี², พรอมา โพธิ์สุพรรณ² และ ณีรณช บัญญูปลั่งภักกุล²

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

²นักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

อีเมล: * walailucka@gmail.com

บทคัดย่อ

วัยรุ่นเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศ ซึ่งในวัยนี้เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต อาจเกิดการก้าวผิดไป บ้างด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ปัญหายาเสพติดจัดเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรบุคคลกลุ่มนี้ ปัจจัยสู่การเป็นนักเสพยาเสพติดหน้าใหม่ของวัยรุ่น ได้แก่ ครอบครัว การคบเพื่อน บุคลิกภาพ และความเชื่อ การติดยาเสพติดมีลักษณะต่อเนื่องกัน เป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงกัน ตามทฤษฎีโดมิโน ยาเสพติดมีสาเหตุมาจากโดมิโนตัวที่หนึ่งล้ม คือ เกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว ทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวโดมิโนตัวอื่น ๆ ดังนั้น การป้องกันปัญหาการใช้ยาเสพติดจึงควรป้องกันตัวแรก คือ หาทางป้องกันสถาบันครอบครัวด้วยวิธีการต่าง ๆ

คำสำคัญ: วัยรุ่น ยาเสพติด ทฤษฎีโดมิโนของเฮนริช

Adolescents: New drug addicts

Walailuck Amornsiriphong^{1*}, Chonnapong Ritdet², Athaphon Onsiri², Thorfan Sambunthiang²,
Supikar Eaumde², Pornuma Phosuphan² and Niranuch Bunuubbathamkul²

¹Lecturer at Library and Information Science Program

² Undergraduate Students at Law Program

Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Pathom Rajabhat University

email: [*walailucka@gmail.com](mailto:walailucka@gmail.com)

Abstract

Adolescents are a valuable human resource in the country and this age is the turning point of life. There may be a wrong step with ignorance. The drug problem is one of the problems that have a severe impact on this group of human resources. The factors leading to the new drug addict are family, friends, personality and belief. Drug addiction was caused by continuous characteristics. It was also logically linked according to Domino Theory. The addiction was caused by the first domino falling. When there were problems in the family, it caused adverse effects on other dominoes. Therefore, prevention of drug use should be prevented by finding ways to prevent family institutions with various methods.

Keywords: Adolescents, Drug, Heinrich' s Domino Theory

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า นั้น ทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ ทรัพยากรด้านมนุษย์ ซึ่งจะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น เพราะเด็กและเยาวชนเป็นกำลังพัฒนาชาติ เป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงต้องพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งโดยปกติเป็นช่วงที่กำลังศึกษาเล่าเรียน เป็นวัยที่จะต้องหาเอกลักษณ์ของตนเอง อยากรู้ อยากเห็น อยากรลอง ต้องการเป็นอิสระจากครอบครัว เนื่องจากลักษณะเฉพาะตัวของวัยรุ่น เช่น ความต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การยอมรับในสังคม การปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมอยากรู้ อยากเห็น อยากรลอง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ อาจเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีปัญหาด้านอารมณ์ ความประพฤติเกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องยาเสพติด ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่น เพราะช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่อยู่ในวัยปรับเปลี่ยน เป็นวัยค้นหาตัวเอง ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งทำให้วัยรุ่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ (นันทา สุริรักษา, 2546, หน้า 1)

ปัจจุบันยาเสพติดมีการแพร่ระบาดอย่างมากในหมู่เด็กและเยาวชนและก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ซึ่งส่วนใหญ่เกิดมาจากการมีส่วนร่วมกลุ่มกันของเด็กและเยาวชน และอาจมีผลทำให้เกิดนักเสพหน้าใหม่ภายในประเทศเพิ่มมากขึ้นตามมาด้วย สำหรับสถิติการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละของการมีผู้สูบบุหรี่ของเด็กและเยาวชนจำแนกตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

จังหวัด	รวม	การมีผู้สูบบุหรี่ของเด็ก/เยาวชน		
		มี	ไม่มี	ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ
กรุงเทพมหานคร	100.0	33.8	40.4	25.8
ภาคกลาง	100.0	23.2	57.3	19.5
ภาคอีสาน	100.0	22.4	63.3	14.3
ภาคเหนือ	100.0	13.7	71.3	15.0
ภาคใต้	100.0	21.4	65.2	13.4
ทั่วประเทศ	100%	21.1%	62.9%	16.0%

ที่มา: (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560)

จากสถิติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การมีผู้สูบบุหรี่ของเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นในทุกภูมิภาคของประเทศ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพจิต วัยรุ่นเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศ ในวัยนี้เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต อาจเกิดการก้าวผิดหรือกระทำความผิดพลาดไปบ้างด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ปัญหาสุขภาพจิตจัดเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายรุนแรงต่อทรัพยากรบุคคลกลุ่มนี้ ดังนั้น การศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยในการที่ทำให้วัยรุ่นเสพติดสารเสพติดจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพื่อหาวิธีการป้องกันและแก้ไขให้ปัญหานี้ลดลงและหมดไปให้มากที่สุด

2. การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเติบโตสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยทั่วไป ช่วงอายุของวัยรุ่น (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, 2563) สามารถแบ่งได้เป็น

2.1 วัยรุ่นแรก เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายทุกระบบเป็นระยะเวลานานประมาณสองปีและมักอยู่ในช่วงอายุ 10-13 ปี โดยจะมีความคิดหมกมุ่นกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายซึ่งจะส่งผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้อารมณ์หงุดหงิดและแปรปรวนง่าย

2.2 วัยรุ่นตอนกลาง เป็นช่วงที่วัยรุ่นยอมรับสภาพร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มเป็นสาวได้แล้ว ซึ่งจะอยู่ในช่วงอายุ 14-16 ปี มีความคิดเป็นธรรมชาติมากขึ้น จึงมาหาอุดมการณ์ และหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อความเป็นตัวของตัวเองและพยายามเอาชนะความรู้สึกลับแบบเด็กๆ ที่ผูกพันและอยากพึ่งพาพ่อแม่

2.3 วัยรุ่นตอนปลาย จะอยู่ในช่วงอายุ 17-19 ปี เป็นเวลาของการฝึกฝนอาชีพ ตัดสินใจที่จะเลือกอาชีพที่เหมาะสมและเป็นช่วงที่มีความผูกพันแน่นแฟ้นกับเพื่อนต่างเพศ สภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงเติบโตสมบูรณ์เต็มที่ และบรรลุนิติภาวะเชิงกฎหมาย

3. ความหมายของยาเสพติด

ความหมายของยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดไว้ดังนี้
มาตรา 4 “ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและ จิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็น ยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียา เสพติดให้โทษผสมอยู่

ยาเสพติดให้โทษ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522, 2522, หน้า 1-2) คือ
ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin)
ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ฝิ่นยา (Medicinal Opium)

ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติลแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซติลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)

ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม

4. ปัจจัยสู่การเป็นนักเสพยาใหม่ของวัยรุ่น

ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้วัยรุ่นหันเข้าหายาเสพติด ได้แก่

4.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทด้านครอบครัว

โดยรวมแล้วปัญหาของสัมพันธภาพในครอบครัวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ ด้วยภาวะเศรษฐกิจที่รัดตัวของพ่อแม่ บางครอบครัวไม่มีเวลาให้ เนื่องจากภาระหน้าที่การทำงาน ทำให้ลูกขาดความอบอุ่นและการใส่ใจ การที่พ่อแม่มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน เหตุการณ์ที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน พ่อแม่เมาสุราหรือเล่นการพนัน พ่อแม่เลิกรากัน มีการเลี้ยงดูแบบตามใจไม่มีเหตุผล หรือเข้มงวดมากเกินไปทำให้วัยรุ่นเกิดความอึดอัด ทุกข์ใจ รู้สึกเบื่อ อยากหนีออกจากบ้าน และขาดกำลังใจในการดำเนินชีวิต เป็นเหตุผลให้วัยรุ่นเข้าหาสิ่งยึดเหนี่ยวอื่น ๆ เช่น เพื่อน รวมทั้งการเข้าหายาเสพติด (นิรนาท แสงสา, 2540, หน้า 62-64)

สำหรับการศึกษาถึงบริบทของครอบครัวซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอันนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นนั้น การจัดการที่ไม่ดีภายในครอบครัวตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดีและการขาดการควบคุมที่ดีของบิดามารดา โดยความเกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนซึ่งหมายถึง พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมต่อต้านในวัยเด็ก พฤติกรรมเหล่านี้ถูกผลักดันไปอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและท้ายที่สุดเด็กก็มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม การพัฒนาพฤติกรรมที่ต่อต้านซึ่งนำไปสู่ความก้าวร้าว ซึ่งผ่านกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์ที่รุนแรงระหว่างพ่อแม่และเด็ก และเพื่อการหลีกเลี่ยงการควบคุมวินัยที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกันนั้น พ่อแม่ก็มักจะมีความไม่สม่ำเสมอในการควบคุมวินัยให้แก่เด็ก ซึ่งผลที่ตามมาจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวถาวรมากขึ้น รูปแบบของการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวนี้ ต่อมาก็จะขยายไปสู่โรงเรียนซึ่งจะทำให้เด็กได้รับการปฏิเสธจากกลุ่มเด็กทั่วไปอันนำไปสู่ความล้มเหลวทางการเรียน ในระยะต้นของวัยรุ่นที่กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลนั้นการถูกปฏิเสธจะนำไปสู่ความก้าวร้าวและพฤติกรรมต่อต้านสังคมในที่สุด ณ จุดนี้ เด็กที่อยู่ในจุดเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจะเกรง และใช้ยาเสพติด (Patterson, Rled & Dushlon, 1992)

จากการศึกษา เรื่อง การศึกษารายกรณีการเสพยาบ้า: ปัญหา สาเหตุ และแนวทางในการแก้ไข (สุกัญญา เจียมประชา, 2543, หน้า 122-124) พบว่า วัยรุ่นที่เสพยาบ้ามีสาเหตุมาจากการขาดมั่นใจในตนเอง มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย ขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา ในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดี บริเวณที่พักอาศัยเป็นแหล่งชุมชนแออัดที่มีการระบาดของยาบ้า เพื่อนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเสพยาบ้า โดยเริ่มตั้งแต่ซักชวนให้ทดลองเสพยาบ้าซึ่งเสพยาบ้าไม่สามารถเลิกได้ และเมื่อเพื่อนชวนให้เสพก็จะเสพตามเพื่อน เพื่อจะได้เข้ากลุ่มเพื่อนได้ จะเห็นได้ว่า จุดเริ่มต้นของการเข้าหายาเสพติดของวัยรุ่นเกิดจากปัญหาในครอบครัว

4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทด้านการคบเพื่อน

นอกจากบริบทด้านครอบครัวแล้ว การคบเพื่อน และการเข้ากลุ่มของวัยรุ่นมีอิทธิพลต่อเด็กวัยนี้มาก ในการศึกษาพฤติกรรมเกรงของวัยรุ่น โดยเฉพาะปัญหาการใช้ยาเสพติด ตัวแปรที่สำคัญ คือ การคบเพื่อน การคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวัยรุ่น เพราะว่าหากได้คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีแล้ว ก็อาจถูกเพื่อนชักจูงไปในทางเสื่อมเสียได้

กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุเท่า ๆ กัน ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน มีความคิด การกระทำ คล้ายกัน และมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการขัดเกลาทางสังคมของวัยรุ่น กลุ่มเพื่อนจึงมีความสำคัญที่ทำหน้าที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้วัยรุ่นเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ 4 ประการ คือ

ประการแรก ทำให้วัยรุ่นเรียนรู้ที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ โดยผ่านการเรียนรู้ในกลุ่มเพื่อน สามารถรับคำวิพากษ์วิจารณ์ และการปรับตัวอยู่ร่วมกับคนอื่นได้

ประการที่สอง กลุ่มเพื่อนเป็นสถานการณ์ทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ แยกแยะ และเข้าใจเกี่ยวกับระบบค่านิยมของตนเอง เป็นกระบวนการสร้างเอกลักษณ์แห่งตนที่เป็นอัตมโนทัศน์ได้โดยมีการสำรวจและประเมินทางเลือกระบบค่านิยม คุณค่า ความหมาย ที่นอกเหนือการควบคุมดูแลของพ่อแม่ ซึ่งกลุ่มเพื่อนนี้จะให้ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ให้การสนับสนุนการทดลองระบบค่านิยมในชีวิต

ประการที่สาม ในภาวะที่มีความกดดัน ความคับข้องทางจิตใจ โดยเฉพาะที่เกิดจากความสัมพันธ์ในครอบครัว กลุ่มเพื่อนจะเป็นสถานการณ์เงื่อนไขที่ช่วยเหลือทางความรู้สึกเหล่านี้ได้

ประการที่สี่ กลุ่มเพื่อนทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ สั่งสอนโดยจะอธิบายว่า ความคิด การกระทำแบบใด หมายถึงการเป็นพวกเดียวกัน หรือความเป็นคนในกลุ่ม และความคิดการกระทำใดที่ไม่ใช่พรรคพวกเดียวกัน เช่น กลุ่มเพื่อน จะช่วยอธิบายหรือตอบคำถามหรือให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องการใช้ยาเสพติด รวมทั้งความคิด และการกระทำอื่น ๆ ว่าการกระทำ ใด ๆ ใดถือว่าเป็นพวกเดียวกัน อย่างไรที่ไม่ใช่พวกเดียวกัน (Muss, 1990: 157)

4.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทด้านบุคลิกภาพ

บทบาทของบุคลิกภาพมีผลต่อการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นและนำไปสู่การใช้ยาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ผล โดยตรง คือ เด็กจะเลือกสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับบุคลิกของตนเอง ซึ่งสิ่งแวดล้อมนั้นอาจเอื้อต่อการใช้ยาเสพติด ผลโดยอ้อม คือ บุคลิกภาพเป็นตัวกำหนดการเลือกคบเพื่อน ผู้ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้ยาในวัยรุ่น

สำหรับบุคลิกภาพแบบทำลายเป็นลักษณะของบุคคลที่ต้องการความแปลกใหม่ ซึ่งพบมากในวัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะมีค่าสูงสุดเมื่ออายุ 16 ปี และจะลดลงเมื่ออายุมากขึ้น บุคลิกภาพแบบนี้ย่อมที่จะเสี่ยงทั้งทางร่างกาย และสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์นั้น ๆ บุคลิกภาพแบบทำลายนี้ มีความสัมพันธ์กับความหุนหันพลันแล่น ขาดการควบคุมตนเอง และทักษะทางสังคมต่ำ การขาดทักษะทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ โดยพบว่า เด็กเหล่านี้ขาดทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ขาดวิธีการจัดการกับความโกรธ และความเกลียด และขาดทักษะ การตัดสินใจ การขาดความสามารถทางสังคมอาจเกิดได้หลายสาเหตุทั้งจากการมีปัญหาทางการเรียนรู้ สมาธิสั้น และมี สถานการณ์ทางสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาที่บ้านทั้งเรื่องของความรุนแรง การใช้ยา และความไม่สงบอื่น ๆ ภายในบ้าน (Amett, 1992, pp. 339-373)

ผลของการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการใช้สารเสพติดในนักเรียนมัธยม : กรณีศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัด อุบลราชธานี (จิรวัดน์ มูลศาสตร์, อินทิวา เรื่องสิทธิ์ และรัชณี วีระสุขสวัสดิ์, 2544, บทคัดย่อ) พบว่า วัยรุ่นจะเริ่มต้นด้วยการ ดื่มเหล้า เบียร์ ตามมาด้วยบุหรี ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งมักจะอยู่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนยวบ้านั้นช่วงเวลาของการ เริ่มต้นไม่แน่นอน ขึ้นกับโอกาสในการพบเห็นและการอยู่รวมกลุ่มกับเพื่อนที่มีการใช้ โดยแบบแผนของการเริ่มทดลองใช้จะ คล้ายคลึงกัน คือ มีการรวมกลุ่มกัน เช่น เทียวกลางคืน งานเลี้ยง วงเหล้า โดดเรียน ขาดเรียน) มีการพบเห็นจากเพื่อนหรือที่ที่ ใช้อยู่แล้ว จากนั้นจึงชักชวนกันทดลองหรือทดลองเอง มีการใช้ต่อเนื่องติดตามมาจากความพึงพอใจและพฤติกรรม การรวมกลุ่ม ดังนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่า เพื่อนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้วัยรุ่นติดยาเสพติด

4.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทด้านความเชื่อ

ความเชื่อเกี่ยวกับยาเสพติด ยาบ้า ว่าเป็นวัฒนธรรมย่อยวัฒนธรรมหนึ่งของวัฒนธรรมหลักของสังคมที่มีอยู่ใน กลุ่มของผู้มีความเปียงเบน เรียกได้ว่า เป็นวัฒนธรรมย่อยของผู้เปียงเบน โดยที่วัฒนธรรมของกลุ่ม ประกอบด้วย ค่านิยม ทัศนคติ พฤติกรรม และวิถีชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมหลักของสังคม แต่ในขณะที่เดียวกันสมาชิกของกลุ่มวัฒนธรรมย่อย ทุกคนก็เป็นสมาชิกของสังคมใหญ่อยู่ดั้งเดิม กล่าวคือ พวกเขาที่มีครอบครัว มีเพื่อน และมีคนอื่น ๆ ที่อยู่นอกกลุ่มวัฒนธรรม ย่อย ซึ่งเขาก็อ่านค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคมร่วมด้วย เพียงแต่ในขณะที่พวกเขาอยู่ภายใต้กลุ่มวัฒนธรรมย่อยนั้น พวกเขาได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมกลุ่ม ก่อให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ มากมาย ซึ่งรวมทั้งความรู้สึกเห็นด้วยกับค่านิยม และวิถี ปฏิบัติของกลุ่มของพวกเขา และใช้ชคเป็นส่วนตัวบางขณะแยกห่างออกจากกลุ่มทางสังคมโดยพัฒนากิจกรรมบางอย่างขึ้นมา เช่น ภาษา การแต่งกาย กุฎระเปียบ และบรรทัดฐานต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มวัฒนธรรมย่อยของพวกเขาดำรงอยู่ได้

กล่าวโดยทั่วไปผู้คนมักให้นิยามคำว่าเปียงเบนว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบรรทัดฐานของสังคม แต่ใน ปรากฏการณ์จริงกลับมีความซับซ้อนมากกว่าความหมายดังกล่าว ซึ่งสิ่งที่พอจะบอกได้ว่าเป็นความเปียงเบนหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่ กับปัจจัยอย่างน้อย 3 ประการ คือ เวลา สถานที่ และอำนาจ หรือความคิดเห็นส่วนใหญ่ของสังคม ซึ่งพอจะอธิบายเพิ่มเติมได้ ดังนี้

ประการแรก ความเปียงเบนเกิดขึ้นผันแปรตามแต่ละช่วงเวลา กล่าวคือ ในกิจกรรมเดียวกันในช่วงเวลาหนึ่ง อาจถือเป็นเรื่องปกติ แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปอาจเป็นความเปียงเบนได้ เช่น ผีน โคนเคน แอมเฟตามีน เคยเป็นสิ่งถูก

กฎหมาย และทาง่ายใช้คล่อง เหมือนยารธรรมดาทั่วไป แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไป จนมาถึงเวลาปัจจุบันการใช้ยาดังกล่าวกลับถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย

ประการที่สอง ความเบี่ยงเบนผันแปรไปตามแต่ละสถานที่ เช่น การนำแอมเฟตามีนมาใช้ในการรักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาลในความควบคุมดูแลของแพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญ ไม่ได้ว่าผิดกฎหมาย แต่ถ้านักเรียนนำมาใช้ในโรงเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ ถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย และถูกสังคมมองว่าเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม

ประการที่สาม การจะกล่าวว่าการกระทำใดเป็นความเบี่ยงเบนหรือไม่ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น การฆาตกรรม ซึ่งน้อยคนที่จะสงสัยว่าเป็นการเบี่ยงเบนหรือไม่ เพราะโดยส่วนใหญ่คิดว่าเป็นความเบี่ยงเบน เนื่องจากคนเกือบทั้งหมดเห็นพ้องกันว่าเป็นการทำลายชีวิต เว้นไว้แต่เป็นฆาตกรเองที่อาจจะคิดเหมือนหรือไม่เหมือนกับสิ่งที่สังคมส่วนใหญ่ตีตราตามที่พวกเขา (Kronblum, 1994: 218)

5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติด

การติดยาเสพติดอาจอธิบายในเชิงทางวิทยาศาสตร์ว่าเป็นเรื่องของพฤติกรรมของบุคคล และพฤติกรรมของบุคคลย่อมมีสาเหตุ ซึ่งสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคล หากทำความเข้าใจได้ว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากสาเหตุใด เราก็สามารถควบคุมพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้ ทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุของการใช้ยาเสพติดมีอยู่หลายทฤษฎี เช่น

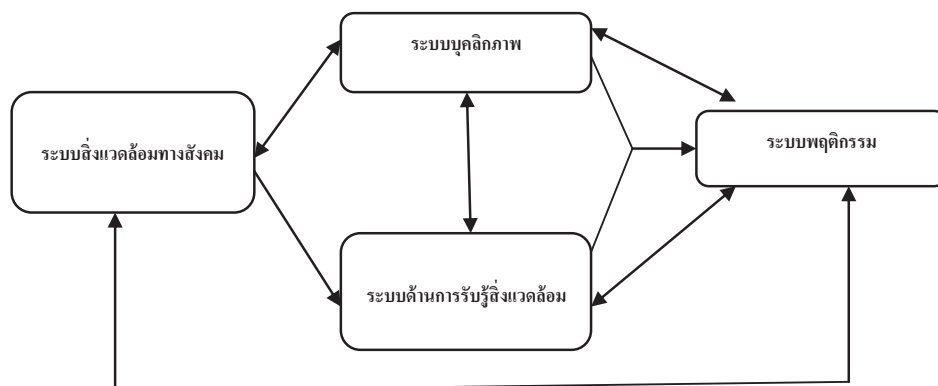
5.1 ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเจสเซอร์ (Problems Behavior Theory)

ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึง ตัวแปรด้านความรู้คิดทางสังคม ได้แก่ ความเชื่อ ทัศนคติ ความคาดหวัง ค่านิยม และการกำหนดแนวปฏิบัติของตนเองและที่เกี่ยวข้องกับสังคม ซึ่งสะท้อนการเรียนรู้ทางสังคมและประสบการณ์ (Jessie and others, 1991, p. 21)

ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเจสเซอร์เป็นทฤษฎีหนึ่งที่มีกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมตัวแปรของบุคคล และบทบาทสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการแสดงพฤติกรรม ทฤษฎีได้กล่าวถึงตัวแปรสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 3 กลุ่ม คือ

- 1) ภูมิหลังและสิ่งแวดล้อมทางสังคม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม หรือลักษณะที่เป็นทางกายภาพ เช่น ระดับการศึกษา รายได้ การนับถือศาสนา โครงสร้างของครอบครัว
- 2) การรับรู้สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีบุคคลรับรู้จากประสบการณ์และสะท้อนมิติทางสังคมที่มีความหมายหรือมีความสำคัญต่อวัยรุ่น ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในเชิงสาเหตุมากกว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคม
- 3) บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทางจิตใจหรือบุคลิกภาพบางประการของแต่ละบุคคลที่มีผลต่อการเสพยาเสพติด

ตัวแปรสำคัญทั้งสามกลุ่มนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งอธิบายได้ดังแผนภาพ

ภาพที่ 1 ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
ที่มา: (นันทา สุริรักษา, 2546, หน้า 16)

5.2 ทฤษฎีโดมิโนของเฮนริช (Domino Theory)

เฮนริชซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดแนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ อธิบายว่าการเกิดปรากฏการณ์ใด ๆ จะประกอบด้วยเหตุการณ์ 5 เหตุการณ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เปรียบเสมือนโดมิโน 5 ตัว ที่เรียงใกล้กัน เมื่อตัวที่หนึ่งล้มย่อมทำให้ตัวโดมิโนตัวถัดไปล้มตามไปด้วย ซึ่งโดมิโนแต่ละตัวมีความหมาย (Heinrich, 1978) ดังนี้

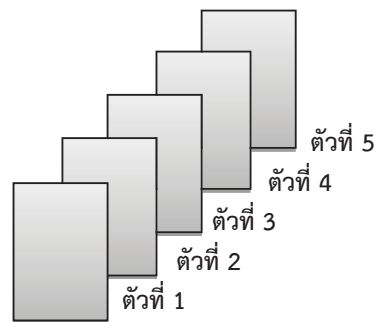
ตัวที่ 1 สภาพแวดล้อมหรือภูมิหลังของสังคม คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมหรือภูมิหลังของบุคคลโดยเฉพาะ ได้แก่ ภูมิหลังด้านครอบครัว เช่น การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ความรักความกลมเกลียวในครอบครัว สถานะทางการเงินในครอบครัว วิธีการแก้ไขเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้ ภูมิหลังทางสังคมที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ยังประกอบด้วย เพื่อน ครู และตัวอย่างที่เห็นจากสื่อมวลชน

ตัวที่ 2 ความบกพร่องผิดปกติของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นความบกพร่องทางร่างกาย ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันการใช้ยาเสพติด

ตัวที่ 3 สภาพการณ์หรือเงื่อนไขที่เสี่ยงภัย เป็นสถานการณ์เงื่อนไขที่ทำให้วัยรุ่นใช้ยาเสพติด เช่น เพื่อนชวนหรือมีเรื่องไม่สบายใจ

ตัวที่ 4 การใช้ยาเสพติด อาจเป็นการใช้ยาเสพติดในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น ใช้เพียงครั้งเดียวแล้วเลิก การใช้เป็นครั้งคราว หรือการใช้เป็นประจำและยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน

ตัวที่ 5 การเจ็บป่วยหรือเสียหายจากการใช้ยาเสพติด เป็นอันตรายหรือความเสียหายที่เกิดกับร่างกายและจิตใจ เสียค่าใช้จ่ายในการรักษา การหยุดงาน การพักการเรียน หรือการเสียชีวิตในที่สุด

ภาพที่ 2 ทฤษฎีโดมิโน
ที่มา: (Heinrich, 1978)

ทฤษฎีโดมิโนนี้มีผู้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ลูกโซ่แห่งการเสพติด” โดยอธิบายว่าการติดยาเสพติดมีลักษณะต่อเนื่องกัน เป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงกันตามทฤษฎีโดมิโนนี้ ยาเสพติดมีสาเหตุมาจากโดมิโนตัวที่หนึ่งล้ม คือ เกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว ทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวโดมิโนตัวอื่น ๆ ดังนั้น การป้องกันปัญหาการใช้ยาเสพติดจึงควรป้องกันตัวแรก คือ หาทางป้องกันสถาบันครอบครัวด้วยวิธีการต่าง ๆ (ปรีชา วิหคโต, 2543, หน้า 14)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สรุปได้ดังนี้

สุธีรา วิสารทพงศ์ (2530) ศึกษาเรื่อง ผลของการเครียดและแรงสนับสนุนด้านทางสังคมที่มีต่อผู้ติดยาเสพติด โดยศึกษาในผู้ติดยาเสพติดซึ่งถูกควบคุมความประพฤติ จำนวน 100 คน ผลการวิจัย พบว่า ผู้ติดยาเสพติดมีความเครียดที่เกิดจากการเผชิญเหตุการณ์วิกฤตในชีวิตด้านครอบครัวมากที่สุด ได้แก่ เหตุการณ์ที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทกัน บิดามารดาเมาสุราหรือล่นการพนัน บิดามารดาเลิกร้างกัน เหตุการณ์วิกฤตด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ เหตุการณ์ที่สภาพแวดล้อมเป็นแหล่งมั่วสุมเป็นแหล่งจำหน่ายยาเสพติด และสภาพแวดล้อมเป็นชุมชนแออัด เหตุการณ์วิกฤตด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ เหตุการณ์สมาชิกในครอบครัวเป็นโรคจิต โรคประสาท ติดยาเสพติด และเหตุการณ์วิกฤตด้านการทำงาน ได้แก่ การว่างงาน และเหตุการณ์วิกฤตด้านเศรษฐกิจ คือ เหตุการณ์ที่ฐานะทางครอบครัวเปลี่ยนแปลงโดยยากจนลง

วารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2531) ศึกษาสาเหตุการติดยาเสพติดในวัยรุ่น โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มวัยรุ่นที่ติดยา จำนวน 76 คน และวัยรุ่นที่ไม่ติดยาเสพติด จำนวน 76 คน พบว่า กลุ่มที่ติดยาเสพติดมีสภาพครอบครัวที่แตกแยก ร้อยละ 35.5 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่า กลุ่มที่ติดยาเสพติดมีผู้ปกครองที่ใช้การลงโทษด้วยการดุด่าจนกลัวมาก คิดเป็นร้อยละ 27.60 บิดามารดาทะเลาะกันบ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละ 47.60 ทะเลาะและด่ากันทุกวัน หรือบ่อย ๆ คิดเป็นร้อยละ 23.80 และพบว่ามีเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดคิดเป็นร้อยละ 89.50 และสาเหตุของการใช้ยาเสพติดมาจากเพื่อนชวน คิดเป็นร้อยละ 30.30

ศรวิรวรรณา เจริญวัฒน์ชัย (2539) ศึกษาบทบาทของครอบครัวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดในเด็กและเยาวชน เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังเป็นกลุ่มที่เริ่มใช้ยาเสพติดเท่านั้น ยังไม่ใช้กลุ่มที่ติดยาเสพติดอย่างรุนแรง แต่มีแนวโน้มของการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงในกลุ่มดังกล่าวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในละแวกของชุมชนแออัดทั้งในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งจะพบว่าผู้ติดยาเสพติดเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-17 ปี อยู่กับบิดามารดา แต่เป็นครอบครัวที่มีปัญหา คือ เสพเฮโรอีนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นสารระเหย กัญชา นอกจากนี้ ยังมีอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนที่มีความประพฤติเสียหายและคลุกคลีด้วยการทำกิจกรรมร่วมกันก็จะถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี

คม เหล่าบุตรสา (2557) ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติดของผู้ต้องหาในคดีเสพยาเสพติดประเภท 1 (ยาบ้า) ในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรสำโรงเหนือ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติด คือ ด้านสัมพันธ์สภาพครอบครัว รองลงมา คือ ด้านปัจจัยเศรษฐกิจ ด้านเพื่อน และด้านลักษณะที่อยู่อาศัย ตามลำดับ สถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันแรกที่มีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดโดยตรง พ่อแม่ คือ บุคคลสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนลูก นอกจากนี้ ยังจะต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีที่ถูกต้องให้กับบุตรหลาน ปัจจุบันปัญหาครอบครัวเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อน มีผลกระทบมากมายและที่ส่งผลกระทบต่ออย่างเห็นได้ชัด คือ ปัญหาเสพยาเสพติด เพราะบุคคลส่วนใหญ่ที่ติดยาเสพติด เป็นบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดที่ผ่านมาอาศัยยุทธศาสตร์หลักที่สำคัญ คือ การลดปริมาณยาเสพติดควบคู่ไปกับการลดความต้องการในการใช้ยาเสพติด โดยมีมาตรการดำเนินงานที่ชัดเจน ได้แก่ มาตรการควบคุมพืชเสพติด มาตรการปราบปรามยาเสพติด มาตรการป้องกันยาเสพติด และมาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

7. บทวิเคราะห์ และข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางป้องกันแก้ไข

การแพร่ระบาดของยาเสพติดทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นมีโอกาสในการอยู่ใกล้กับยาเสพติดมากขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า พบว่า สภาพแวดล้อมของเด็กและเยาวชนเป็นตัวชักนำให้ติดยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นในบ้าน หรือละแวกบ้านที่มีแต่ผู้ค้าและผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนพ่อ แม่ และเพื่อนที่ติดยาเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนติดยาเสพติดได้ง่าย แสดงให้เห็นว่าโอกาสในการอยู่ใกล้ยาเสพติดมีส่วนสำคัญยิ่งในการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนติดยาเสพติดได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีโดมิโนของเฮนริช (Heinrich, 1978) ที่กล่าวถึงโดมิโนเรียงใกล้กัน ถ้าตัวที่หนึ่งล้มจะทำให้โดมิโนตัวถัดไปล้มไปด้วยสภาพแวดล้อมใกล้ตัวเด็กเปรียบเป็นโดมิโนตัวที่หนึ่ง เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว ย่อมส่งผลถึงปัญหาอื่น ๆ ตามมา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องลดโอกาสในการอยู่ใกล้กับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนโดยทางครอบครัว พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ควรให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนห่างไกลยาเสพติด ไม่คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด และทางโรงเรียนควรร่วมกับพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ในการควบคุมให้ชุมชนเป็นแหล่งปลอดยาเสพติด โดยจัดตั้งกรรมการชุมชน ให้คนในชุมชนเป็นผู้สอดส่องดูแลความเรียบร้อย คอยเป็นหูเป็นตาให้กับชุมชนของตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันจะทำให้ชุมชนเกิดความสามัคคี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเกิดเป็นชุมชนเข้มแข็งที่จะคอยช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไข ไม่ให้ชุมชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีครอบครัวที่แตกแยก บางครอบครัวอยู่ด้วยกัน แต่มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหิน ไม่ราบรื่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ทะเลาะวิวาทกันบ่อยครั้ง หรือทำงานจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานของตน ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความอบอุ่น ความผูกพันต่อครอบครัว ขาดที่ปรึกษาที่ดี เกิดความคับข้องใจ บางครั้งรู้สึกว่าตนเองไม่เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ครูลำเอียง ทำให้มีความประพฤติเบี่ยงเบนหลายประการ เช่น การสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า หนีเรียน ผลการเรียนไม่ดี ทำให้หันไปคบเพื่อนที่มีปัญหาแบบเดียวกับตนเองจนห่างจากกลุ่มเพื่อนที่ประพฤติดี สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนใช้ยาเสพติดได้ จึงเห็นได้ว่าความผูกพันต่อบิดามารดา เพื่อนและครูอาจารย์เป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรได้รับการสนับสนุน โดยครอบครัวให้ความรัก ความอบอุ่น ให้ความสนใจ คอยดูแล เอาใจใส่ และเป็นแบบอย่างที่ดี ให้กับเด็กและเยาวชน ตลอดจนเพื่อน และครูในโรงเรียนให้ความดูแลเอาใจใส่ด้วย

ความจริงใจ เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคม เพราะเมื่อเขาได้รับรู้และตระหนักถึงความรัก ความหวังดี และความเอาใจใส่ ของบุคคลใกล้ชิด จะทำให้เขาไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้ จะเห็นได้ว่า ครอบครัวจึงเป็น ทั้งสาเหตุของการติดยาเสพติด ดังปรากฏในงานวิจัยของวารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2531) และคม เหล่าบุตรสา (2557) รวมทั้งมี บทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศรีวรรณ เจริญวัฒน์ชัย (2539)

นอกจากนี้ ควรมีนโยบายทางการศึกษา ให้โรงเรียนและครอบครัวเป็นแหล่งสำคัญในการสอนทักษะชีวิตและทักษะ ทางสังคม รวมทั้งสอนกระบวนการคิดที่มีเหตุผลมากกว่าเน้นการท่องจำตามตำราดังที่เป็นอยู่ ให้กระบวนการคิดและทักษะ ชีวิตที่รวมถึงการควบคุมตนเองและอารมณ์เหล่านั้นเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเสพยาเสพติดและอบายมุขชนิดอื่น ๆ หากวัยรุ่นมี กระบวนการคิดที่ดีมีทักษะชีวิตที่ดีพอ แม้อยู่ในสถานที่คับขันก็จะสามารถควบคุมตนเองให้ออกจากสถานการณ์นั้นด้วยความสามารถทางปัญญาที่ทางโรงเรียนและครอบครัวปูพื้นฐานให้อย่างเพียงพอ

8. บทสรุป

การพัฒนาวัยรุ่นที่เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าอย่างยิ่งของประเทศ ซึ่งเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลอง การค้นหา ตัวเองและอุดมคติของตัวเอง ซึ่งวัยรุ่นอาจเกิดการก้าวผิดหรือกระทำผิดพลาดไปบ้างด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ปัญหายาเสพติด จึงจัดเป็นปัญหาหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อวัยรุ่นซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลของประเทศ ดังนั้น จากทฤษฎีของเฮนริช (Domino Theory) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการซ้ำรอยของวัยรุ่นเกิดขึ้นนั้น จะต้องป้องกันไม่ให้โดมิโนตัวที่หนึ่งล้มลงได้ คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมหรือภูมิหลังของวัยรุ่นคนนั้น ๆ โดยเฉพาะครอบครัว ต้องให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนเอง เป็นอย่างดี ทั้งให้ความรัก สร้างความกลมเกลียวในครอบครัว และสิ่งสำคัญ คือ เพื่อน ต้องคบเพื่อนที่ดี ไม่เกเร และครู อาจารย์จำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ สอนให้วัยรุ่นซึ่งกำลังศึกษาเล่าเรียนได้รู้ถึงผลและโทษของการใช้ยาเสพติด นอกจากนี้ ตัวอย่างที่ได้เห็นในสื่อ เช่น ละคร ภาพยนตร์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเสนอเนื้อหาที่มีคุณค่า ไม่แนะนำหรือชักจูงใจให้เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นทำตามหรือลอกเลียนแบบตัวอย่างที่ไม่ดี หากป้องกันสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือภูมิ หลังของวัยรุ่นได้ ก็จะทำให้ไม่เกิดผลกระทบต่อดอมีโนตัวต่อไปได้ ไม่ว่าจะเป็นความบกพร่องผิดปกติของเด็กและเยาวชน แม้ว่าเด็กและเยาวชนคนนั้นจะมีความบกพร่องทางร่างกายของตนก็ตาม แต่ถ้ามีครอบครัวให้ความอบอุ่น ครูอาจารย์อบรมสั่งสอน มีเพื่อนที่ดีช่วยเหลือเขา จะทำให้ไม่นำไปสู่สภาพการณ์หรือเงื่อนไขที่เสี่ยงภัย กล่าวคือ เป็นสถานการณ์เงื่อนไขที่ทำให้ เด็กและเยาวชนต้องการใช้ยาเสพติด เพื่อนจะชักชวนกันไปในทางที่ผิด พวกเขาเรียน การพากันใช้ยาเสพติดหรือแนะนำการใช้ยาเสพติดในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น ใช้เพียงครั้งเดียวแล้วเลิก การใช้แบบเป็นครั้งคราว หรือการใช้เป็นประจำ จะไม่เกิดขึ้น ได้เลย ผลที่จะตามมา คือ การเจ็บป่วยหรือเสียหายจากการใช้ยาเสพติด อันตรายหรือความเสียหายที่เกิดกับร่างกายและจิตใจ เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาหรือการเสียชีวิตก็จะมีเกิดขึ้น และเมื่อไม่เกิดผลเหล่านี้ จะส่งผลให้ทรัพยากรบุคคล ซึ่งคือ เด็กและเยาวชน หรือวัยรุ่น เติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่างยิ่งของประเทศ และการพัฒนาประเทศก็จะมี ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- คม เหล่าบุตรสา. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติดของผู้ต้องหาในคดีเสพยาเสพติดประเภท 1 (ยาบ้า) ในพื้นที่ สถานีตำรวจภูธรสำโรงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการ บริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต.**
- จิรวัดน์ มูลศาสตร์, อินทรา เรื่องสิทธิ์ และรัชณี วีระสุขสวัสดิ์. (2544). **รายงานการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการใช้สารเสพติด ในนักเรียนมัธยม : กรณีศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบ สาธารณสุข.**
- ธนวัฒน์ หาพัฒน์. (2539). **พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของนักศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม และวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคกลาง สังกัดอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- นันทา สุรักษา. (2546). **โครงการการศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพยาบ้าของ วัยรุ่น : แนวทางการป้องกันแก้ไข. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).**

- นิรนาท แสงสา. (2543). **กระบวนการเข้าสู่การใช้ยาบ้าของนักเรียนวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุบับัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปรีชา วิหคโต. (2543). **เทคนิคและเครื่องมือในการศึกษานักเรียนระดับประถมศึกษา**. นนทบุรี: มหาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. (2563). **จิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522. (2522, 27 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 96 ตอนที่ 63 ฉบับพิเศษ. หน้า 1-46.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2531). **สาเหตุการติดยาเสพติดในวัยรุ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศวีวรรณ ฉายวิวัฒน์ชัย. (2539). **บทบาทของครอบครัวกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการติดยาเสพติดในเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- สุกัญญา เจียมประชา. (2543). **การศึกษารายกรณีการเสพยาบ้า: ปัญหา สาเหตุ และแนวทางในการแก้ไข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุธีรา วิสารทพงศ์. (2530). **ผลของความเครียดและแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีผู้ติดยาเสพติด**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). **ร้อยละของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน/หมู่บ้านเป้าหมาย**. ค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 9, 2563, จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/servopin/files/drugMayTab.pdf>
- Amett , J. (1992). Reckless behavior on adolescence: A developmental Perspective. **Developmental Review**, 12, pp. 339-373.
- Heinrich, H. W. (1978). **Industrial accident perception**. London: McGraw-Hill.
- Jessie , R. and others. (1991). **Beyond adolescence: Problem behavior and young adult development**. New York: Cambridge University Press.
- Kronblum, W. (1994). **Sociology in a changing world** (3rd ed.). Forth worth: Harconrt Brace College.
- Muss, R. E. (1990). **Adolescent behavior and society** (4th ed.). New York: McGraw Hill.
- Patterson, G. R., Rled, J. B. & Dushlon, T. (1992). **Antisocial boys: A solely interaction approach**. Eugene, OR: Castatla.